

Fıkıh Sempozyumları

Mehmet BOYNUKALIN*

Cumhuriyet döneminde birçok fıkıh sempozyumu düzenlenmiştir. Bu alanla ilgili sempozyumlar özellikle 1980 sonrasında yaşanan, İslam hakkında bilgi- lenme çabalarının ve bu yöndeki toplumsal arayışın yoğunlaştığı dönemlerde daha sık tertip edilmiştir. Önceki dönemlerde siyasî, sosyal ve kültürel sebeplerle bu tür sempozyumların yapılmasına pek imkan olmamıştır. Cumhuriyet döneminde genel anlamda İslâmî ilimler, özel anlamda fıkıh (İslam hukuku) eğitimi ve araştırmalarının geçirdiği zorlu süreç göz önünde bulundurulduğunda fıkıh sempozyumlarının son 30-40 yılda yoğunlaşması tabii görülmelidir. Biz bu makalede cumhuriyet döneminde yapılan fıkıh sempozyumlarını ve bu sempozyumlarda ele alınan konuları kısaca sunmaya çalışacağız. Bunu yaparken tamamen ya da önemli ölçüde fıkıh alanıyla ilgili sempozyumları tespit etmeye çalıştık. “Önemli ölçüde” derken kastımız sadece fıkıhla ilgili olmayan ancak fıkıhla ilgili konuların da ağırlıklı biçimde ele alındığı sempozyumlardır. Sempozyum listesi oluşturulurken TDV İslam Araştırmaları Merkezi'nin (İSAM) İlahiyat Makaleleri Veri Tabanı, İSAM Kütüphane Kataloğu ve İSAV gibi bu tür sempozyumları düzenleyen kurumların kendi internet sayfaları taranmıştır.

I. Sempozyumları tertip eden kurumlar

Fıkıh sempozyumları çeşitli kurumlar tarafından düzenlenmiş, bazen birden fazla kurum bir sempozyumu düzenleme konusunda yardımlaşmıştır. Bu kurumlar arasında belediyeler, vakıflar, ilahiyat fakülteleri, enstitüler, araştırma merkezleri, dernekler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, finans kurumları, Diyanet İşleri Başkanlığı, müftülükler ve diğer sivil toplum kuruluşları (Başörtüsüne Özgürlük Girişimi gibi) bulunmaktadır. Özellikle İslami İlimler Araştırma Vakfı

* Doç. Dr., İstanbul Şehir Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi.

(İSAV), Türkiye Diyanet Vakfı, Kuran Araştırmaları Vakfı (KURAV), Ensar Vakfı, muhtelif ilahiyat fakülteleri ve belediyeler bu konuda öncülük yapmıştır.

II. Konular

Cumhuriyet döneminde düzenlenen fıkıh sempozyumları konuları itibariyle fıkıhın üç alt disiplini olan fıkıh usulü, fıkıh furuu ve fıkıh tarihi ile ilgilidir. Bununla birlikte kimi sempozyumlar disiplinlerarası bir karakter taşımaktadır. Bu karakter sempozyum başlıklarından da anlaşılmaktadır. İnterdisipliner sempozyumlarda diğer alanların yanında fıkıh alanıyla ilgili önemli tebliğler sunulmuştur. Bu tür sempozyumlardan önemli gördüklerimizi burada tespit etmeye çalışmakla birlikte bu konuda tüketici bir çalışma yapmadık. Zira İslâmî ilimlerle veya toplumsal meselelerle ilgili pek çok sempozyumda fıkıh alanına değinen tebliğler bulunmakta ve bunların tamamını kuşatmak mümkün gözükmemektedir.

A. Fıkıh Usulü

Aşağıda fıkıh usulü alanına giren konularla ilgili sempozyumların başlıkları verilmiştir:

- “Kur’an’ı Nasıl Anlamalıyız”
- “Kur’an’ı Anlamada Tarihsellik Sorunu”
- “Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam”
- “İslam Fıkıhını Nasıl Anlamalıyız”
- “İslam Fıkıhının Dinamizmi”
- “Kur’an ve Sünnet”
- “İslam’ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri”
- “Kuran ve Dil Dilbilim ve Hermenötik”
- “Din ve Gelenek”
- “Sünnetin Bireysel ve Toplumsal Değişimdeki Rolü”
- “İslam ve Modernizm Fazlurrahman Tecrübesi”
- “İslam Hukuk Usulünün Problemleri”
- “Kelâm” (içinde: “Kelâm-Mantık ve Fıkıh Usulü”)
- “Günümüzde Sünnetin Anlaşılması”
- “Sosyal Değişme ve Dini Hayat”

Görüldüğü üzere fıkıh usulü alanına giren sempozyumlarda yöntem, metodoloji, anlama ve yorumlama sorunu, sosyal değişmeler karşısında fıkıhın durumu, hermenötik, tarihselcilik, sünnetin dindeki yeri gibi konular ele alınmıştır. Kısaca ifade etmek gerekirse modern dönemde ortaya çıkan meselelere çözüm ararken İslam’ın temel kaynakları olan Kuran ve sünnetin nasıl anlaşılması gerektiği, sünnet kaynaklarında yer alan rivayetlerin değeri, geçmişte fıkıh alimlerinin

ortaya koyduğu zengin birikimin nasıl değerlendirileceği, Batı'da ortaya çıkan yorum metodlarından istifade etmenin mümkün olup olmadığı, sosyal değişimin hükümlere ne ölçüde etki edeceği gibi konular bu sempozyumlarda işlenen temel konulardır.

B. Fıkıh Furuu

Aşağıda fıkıh furuu alanına giren konularla ilgili sempozyumların başlıkları verilmiştir:

1. İktisat

- “İslam Ekonomisinde Yönelişler”
- “Özel Finans Kurumları ve Türkiye Uygulaması”
- “Risk Sermayesi Özel Finans Kurumları ve Para Vakıfları”
- “İslam Hukukuna Göre Alışverişte Vade Farkı ve Kâr Haddi”
- “İktisadi Kalkınma ve İslam”
- “İslam Ekonomisinde Finansman Meseleleri”
- “İşçi-İşveren Münasebetleri”
- “Faizsiz Yeni Bir Banka Modeli”
- “Türkiye’de Özel Finans Kurumları”
- “Para, Faiz ve İslam”
- “İslam ve Çalışma Hayatı Ulusal Sempozyumu”
- “İslam Ticaret Hukukunun Günümüzdeki Meseleleri”

2. Aile ve Genel Adab

- “Dinlerde Nikâh”
- “Çocuk Sorunları ve İslam”
- “Günümüzde Aile”
- “Küreselleşen Dünyada Aile”
- “Aile Yapımız ve Sorunları”
- “Dini ve Toplumsal Boyutlarıyla Cinsiyet”
- “Sosyal Hayatta Kadın”
- “Kur’an’da Aile Sempozyumu”
- “Aile sağlığı ve İslamiyet’te aile planlaması”
- “İslam’da Kılık Kıyafet ve Örtünme”
- “Dünü Bugünü ve Yarınıyla Başörtüsü”

3. Anayasa Hukuku

- “İnsan Hakları ve Din”
- “Din-Devlet İlişkileri”
- “İslam Medeniyetinde Bir Arada Yaşama Tecrübesi”

4. Uluslararası Hukuk

- “Dinin Dünya Barışına Katkısı”
- “Din ve Dünya Barışı”¹
- “Asrımızda Hıristiyan-Müslüman Münasebetleri”

5. İbadetler, Helal-Haram

- “Kurban”
- “Türkiye’de Zekât Potansiyeli”
- “Sosyal ve Ferdi İşlevleri Açısından Namaz ve Cami”
- “Türkiye’de Hac Organizasyonu”
- “İslam Fıkhı Açısından Helâl Gıda: Gıdalardaki Katkı Maddeleri”
- “Helal Gıda”

6. Diğer

- “Vakıf”
- “Vakıf Medeniyeti”
- “Engelli Olmak ve Sorunları”
- “Çevre ve Din”

Görüldüğü üzere fıkıh fıruuyla ilgili düzenlenen sempozyumlarda en çok işlenen konular iktisat ve aile hukukuyla ilgilidir. Çağımızda iktisatla ilgili yaşanan gelişmeler, ortaya çıkan yeni akitler, para ve faizle ilgili sorunlar, finans kurumlarının işlemleri bu konuların İslam hukuku açısından incelenmesini, hükmünün belirlenmesini ve gerekiyorsa alternatif çözümlerin aranmasını gündeme getirmiştir. Öte yandan çağımızda cinsiyet, kadın, tesettür ve aile kurumu hakkında ortaya çıkan düşünce ve görüşlerin İslam hukuku açısından ele alınması, İslâmî değerlerin hakim olmadığı toplumlarda aile kurumunun karşılaştığı sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla ilgili bir çok sempozyum düzenlenmiştir. Anayasa hukuku alanına giren insan hakları, dinin devlet yönetimindeki yeri, farklı inançlara sahip insan ve grupların aynı toplumda yaşaması gibi çağdaş sorunlar da fıkıh sempozyumlarında değinilen konular arasında yer almıştır. Uluslararası hukuk alanında özellikle dünya barışının tesisi ve Müslümanlarla diğer dinlerin mensupları arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiği hususunda sempozyumların

1 *Din ve Dünya Barışı Uluslararası Sempozyum (2007: İstanbul)*, yay. haz. Necmettin Gökür, Recep Alpyağıl, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2008.

yapıldığı tespit edilmektedir. İbadetlerle ilgili yapılan sempozyumlarda özellikle toplumsal ve iktisadî boyutu bulunan zekât, hac ve kurban gibi ibadetlerin öne çıktığı, helal ve haram alanında uluslararası ticareti de ilgilendiren helal gıda meselesinin son yıllarda ayrı bir önem kazandığı görülmektedir. Hayır ve eğitim alanında son derece önemli bir yere sahip olan vakıf müessesesi, günümüzde haklarına önem verilmeye çalışılan engelliler ve çağdaş teknolojinin ortaya çıkardığı en önemli sorunlardan biri olan çevre konuları çeşitli sempozyumların konularını oluşturmuştur.

C. Fıkıh Tarihi

Aşağıda fıkıh tarihi alanına giren konularla ilgili sempozyumların başlıkları verilmiştir:

- “İmam-ı Azam Ebu Hanife ve Düşünce Sistemi”
- “İmam Şafii”
- “Serahsi”
- “900. Vefat Yılında Uluslararası Gazzali Sempozyumu”
- “Uluslararası Modern Çağ ve Gazzali Sempozyumu”
- “Seyfuddin Amidi”
- “Molla Fenari”
- “Molla Hüsrev Mehmed Efendi (1400-1480) Kongresi”
- “Ahmed Cevdet Paşa”
- “Düzceli M. Zahid Kevseri”
- “Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır”
- “Osmanlı’da İlm-i Fıkıh: Alimler, Eserler ve Meseleler”

Bu sempozyumlarda fıkıh tarihinde önemli yer işgal etmiş fıkıh alimlerinin görüşlerinin ve düşünce sistemlerinin incelendiği, fıkıh sahasına yaptıkları katkıların ele alındığı, ülkemizde mensubu bulunan iki büyük mezhep kurucusunun adına sempozyum yapıldığı, bu topraklarda yaşamış, tarihin çeşitli safhalarında özellikle Osmanlı döneminde önemli yenilikler getirmiş ve fıkıh birikimine katkıda bulunmuş şahsiyetlerin ilmî araştırmaya konu edildiği görülmektedir.

III. Yıllara Göre Fıkıh Sempozyumları Listesi

- 1977** *İslam Hukukuna Göre Alışverişte Vade Farkı ve Kâr Haddi: İlmî Toplantı* (19 Kasım 1977, İstanbul), İSAV.
- 1983** *İslam’da Kılık-Kıyafet ve Örtünme: İlmî Toplantı* (İstanbul, 1983-1984, üç ayrı tarihte üç toplantı), İSAV.
- 1984** *İktisadî Kalkınma ve İslâm: İlmî Toplantı* (1984, İstanbul), İSAV.
Para, Faiz ve İslâm: İlmî Toplantı (1984, İstanbul), İSAV.

- 1986** *İslam Ekonomisinde Finansman Meseleleri* (1986, İstanbul).
- 1987** *Faizsiz Yeni Bir Banka Modeli: İlmî Toplantı* (1987, İstanbul), İSAV.
Türkiye’de Zekât Potansiyeli: İlmî Toplantı (1987, İstanbul), İSAV.
- 1988** *Hız. Peygamber ve Aile Hayatı: İlmî Toplantı* (02-03 Nisan 1988, İstanbul), İSAV.
Özel Finans Kurumları ve Türkiye Uygulaması Sempozyumu (1988, İstanbul), Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Ekonomik Araştırma Merkezi.
- 1990** *Risk Sermayesi, Özel Finans Kurumları ve Para Vakıfları: İlmî Toplantı* (18 Şubat 1990, İstanbul), İSAV.
Görsel Sanatlar ve İslâm: İlmî Toplantı (16 Haziran 1990, İstanbul), İSAV.
Sosyal Değişme ve Dinî Hayat: İlmî Toplantı (17 Kasım 1990, İstanbul), İSAV.
- 1992** *Para Faiz ve İslam: İlmî Toplantı* (1992, İstanbul), İSAV.
- 1993** *Din Devlet İlişkileri Sempozyumu* (3-4 Nisan 1993, Bursa).
İslâm’da Aile ve Çocuk Terbiyesi-I: İlmî Toplantı (15-17 Ekim 1993, İstanbul), İSAV.
Mukayeseli Hukuk ve Uygulama Açısından İşçi-İşveren Münasebetleri: İlmî Toplantı (23 Ekim 1993, İstanbul), İSAV.
Risk Sermayesi Özel Finans Kurumları ve Para Vakıfları: İlmî Toplantı (1993, İstanbul), İSAV.
Asrımızda Hıristiyan-Müslüman Münasebetleri: İlmî Toplantı (1993, İstanbul), İSAV.
- 1994** *Sosyal Hayatta Kadın: İlmî Toplantı* (05-06 Şubat 1994, İstanbul), İSAV.
Kur’an’ı Nasıl Anlamalıyız Sempozyumu (07-08 Haziran 1994, Bursa), KURAV.
İslâm’da Aile ve Çocuk Terbiyesi-II: İlmî Toplantı (18-20 Kasım 1994, İstanbul), İSAV.
Seferilik ve Hükümleri: İlmî Toplantı (12 Aralık 1994, İstanbul), İSAV.
- 1995** *21. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye Gündeminde İslam* (19-21 Mayıs 1995, Sivas), Kemal İbn-i Hümmam Vakfı.
Ahmet Cevdet Paşa (1823-1895) Sempozyumu (09-11 Haziran 1995, Ankara), TDV.
Sünnetin Dindeki Yeri: İlmî Toplantı (18-20 Kasım 1995, İstanbul), İSAV.
Aile Sağlığı ve İslamiyet’te Aile Planlaması Konferansı (1995, Ankara).

- 1996** *I. Uluslararası İslam Ticaret Hukukununun Günümüzdeki Meseleleri Kongresi* (25-29 Eylül 1996, Konya), Kombassan Holding - Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi - Konya İlahiyat Vakfı.
Kur'an'ın Anlamada Tarihsellik Sorunu Sempozyumu (08-10 Kasım 1996, Bursa), KURAV.
Sosyal Hayatta Kadın (1996, İstanbul), İSAV.
Nazariyat ve Tatbikatta Para Vakıfları: İlmî Toplantı (1996, İstanbul), İSAV.
- 1997** *İslam ve Modernizm Fazlurrahman Tecrübesi Sempozyumu* (22-23 Şubat 1997), İBB Kültür AŞ.
Kur'an ve Sünnet Sempozyumu (01-02 Kasım 1997, Ankara).
- 1998** *İslam Ekonomisinde Yönelişler Sempozyumu* (20-28 Ekim 1998, İstanbul), Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Ekonomik Araştırma Enstitüsü.
- 2000** *Türkiye'de Özel Finans Kurumları Dünyü Bugünü Yarını Sempozyumu* -Teori ve Uygulama- (2000, İstanbul).
- 2001** *Kur'ân ve Dil: Dilbilim ve Hermenötik Sempozyumu* (17-18 Mayıs 2001, Van), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
 "İslam'ın Anlaşılmasında Sünnetin Yeri ve Değeri": *Kutlu Doğum Sempozyumu* (2001).
- 2002** *İslam Fıkını Nasıl Anlamalıyız Sempozyumu* (14-15 Mayıs 2002, Bursa), KURAV.
 "Çağımızda Sosyal Değişme ve İslam": *Kutlu Doğum Sempozyumu* (2002), TDV.
- 2003** *İslam Fıkının Dinamizmi Sempozyum* (22 Mart 2003, Bursa).
İmâm-ı Azam Ebû Hanîfe ve Düşünce Sistemi Sempozyumu (16-19 Ekim 2003, Mudanya), KURAV.
Cumhuriyetin 80. Yılında Uluslararası Vakıf Sempozyumu (2003, Ankara).
Vakıf Medeniyeti Sempozyumu (2003, Ankara).
- 2004** *İlahiyat Fakülteleri I. İslam Hukuku Ana Bilim Dalı Eğitim-Öğretim Meseleleri Koordinasyon Toplantısı ve İslam Hukuk Usulünün Problemleri Sempozyumu* (14-15 Mayıs 2004, Çorum), Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi.
Günümüzde Sünnetin Anlaşılması (29-30 Mayıs 2004, Bursa), KURAV.
Zekât Nisabı ve Fitre Miktarının Çağdaş Parasal Değeri Sempozyumu (02-03 Ekim 2004, Bursa), KURAV.

- Düni, Bugünü ve Yarınıyla Başörtüsü Sempozyumu* (09-10 Ekim 2004, İstanbul).
- 2005** *Günümüzde Aile: Uluslararası Aile Sempozyumu* (02-04 Aralık 2005, İstanbul), İSAV.
İslam ve Çalışma Hayatı Ulusal Sempozyumu (25-27 Kasım 2005, İzmir), DİB -TDV - Dokuz Eylül Üniversitesi.
Çocuk Sorunları ve İslam Sempozyumu (30 Eylül-02 Ekim 2005, Rize), KTÜ Rize İlahiyat Fakültesi.
 “Dinin Dünya Barışına Katkısı”: *Kutlu Doğum Sempozyumu* (2005, Adana).
- 2006** *Türkiye’de Hac Organizasyonu Sempozyumu* (07-09 Temmuz 2006, Ankara), DİB.
- 2007** *Din ve Dünya Barışı Uluslararası Sempozyum* (26-27 Nisan 2007, İstanbul), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
Sünnetin Bireysel ve Toplumsal Değişimdeki Rolü Sempozyumu (11-12 Mayıs 2007, Konya), Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
Uluslararası Düzceli M. Zahid Kevseri Sempozyumu (24-25 Kasım 2007, Düzce), Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
Uluslararası Kurban Sempozyumu (08-09 Aralık 2007, İstanbul), DİB.
- 2008** *I. Uluslararası Helal Gıda Konferansı* (24 Şubat 2008, İstanbul), GİMDES.
Aile Yapımız ve Sorunları Sempozyumu (5-6 Nisan 2008, Konya), Çınar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği.
Kelam: Bilimler Hiyerarşisindeki Yeri, Kelam-Mantık ve Fıkıh Usulü, Tarihsel Süreçte ve Günümüzde Kelam Öğretimi (Kızılcahamam 20-22 Haziran 2008), (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2008)
Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu (15-16 Mayıs 2008, İstanbul), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
Sekülerleşme ve Dini Canlanma Sempozyumu (22-23 Ekim 2008, Ankara), Türkiye Dinler Tarihi Derneği.
Uluslararası Seyfuddin Âmidî Sempozyumu (24-26 Ekim 2008, Diyarbakır), Şarkiyat Araştırmaları Derneği.
 “İslam Medeniyetinde Bir Arada Yaşama Tecrübesi”: *Kutlu Doğum Sempozyumu* (2008, Şanlıurfa).
Sosyal ve Ferdi İşlevleri Açısından Namaz ve Cami: İlmi Toplantı (2008, İstanbul), İSAV.
- 2009** *İnsan Hakları ve Din Sempozyumu* (15-17 Mayıs 2009, Çanakkale) Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.

VI. İlahiyat Fakülteleri İslam Hukuku Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı ve İslam Fıkhı Açısından Helal Gıda Gıdalardaki Katkı Maddeleri Sempozyumu (03-04 Haziran 2009, Bursa).

Uluslararası Molla Fenari Sempozyumu (04-06 Aralık 2009, Bursa), Bursa Büyükşehir Belediyesi.

İslam ve Ekonomi Sempozyumu 2: İnsan (19 Aralık 2009, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.

“Küreselleşen Dünyada Aile”: *Kutlu Doğum Sempozyumu* (2009, Balıkesir).

2010 *Uluslararası İmam Şafii Sempozyumu* (07-09 Mayıs 2010, Diyarbakır), Şarkiyat Araştırmaları Derneği.

Din ve Gelenek: İlmi Toplantı (22-24 Ekim 2010, İstanbul), İSAV.

İslam ve Ekonomi Sempozyumu 3: İslam, Ekonomi ve Yönetim (11 Aralık 2010, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.

2011 *Dini ve Toplumsal Boyutlarıyla Cinsiyet: Tartışmalı İlmi İhtisas Toplantısı* (21-22 Mayıs 2011, İstanbul), İSAV.

Uluslararası Molla Hüsrev Sempozyumu (18- 20 Kasım 2011, Bursa), Bursa Büyükşehir Belediyesi.

Kur'an'da Aile Sempozyumu (10-12 Aralık 2011), Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

İslam ve Ekonomi Sempozyumu 4: Faizsiz Bankacılık ve Günümüz Uygulamaları (10 Aralık 2011, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.

2012 *Dinlerde Nikâh: İlmi Toplantı* (06-08 Nisan 2012, İstanbul), İSAV.

Din ve Müzik: Ulusal Sempozyum (26-27 Nisan 2012), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

Fıkhi Açıdan Finans ve Altın İşlemleri: Tartışmalı İlmi Toplantı (Konya, 27-28 Nisan 2012), İSAV.

İslam ve Ekonomi Sempozyumu 5: Şehir ve Ekonomi (15 Aralık 2012, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.

Din, Felsefe ve Bilim Işığında Engelli Olmak ve Sorunları Sempozyumu (05-06 Nisan 2012, İstanbul), Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

2013 *Uluslararası İmam Şafii Sempozyumu* (30-31 Mart 2013, İstanbul), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

II. Uluslararası Helal ve Sağlıklı Gıda Kongresi (07-10 Kasım 2013, Konya) Helal ve Sağlıklı Gıda Platformu; Necmettin Erbakan Üniversitesi; SMIIC.

İslam ve Ekonomi Sempozyumu 6: İktisadi Ahlak (21 Aralık 2013, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.

- 2014** *İslam İktisadı Atölyesi II - İslam İktisadı ve Piyasa* (05-06 Nisan 2014, İstanbul), İGIAD.
- İslâm ve Sanat: İlmi Toplantı* (07-09 Kasım 2014, İstanbul), İSAV.
- İslam ve Ekonomi Sempozyumu 7: İslam'da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma* (27 Aralık 2014, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.
- 2015** *İslam Dünyasında Dini Düşünce Sorunları Sempozyumu* (27 Mayıs 2015, İstanbul), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- II. Uluslararası İslam Ticaret Hukukunun Günümüzdeki Meseleleri Kongresi* (15-18 Ekim, Konya), Konya Ticaret Odası - KTO Karatay Üniversitesi - Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Kongresi (ICISEF)*, (21-23 Ekim 2015, Sakarya), ISEFAM.
- I. İslam Hukuku Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu* (24-25 Ekim 2015), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- III. Uluslararası Helal ve Sağlıklı Gıda Kongresi* (30-31 Ekim 2015), Helal ve Sağlıklı Gıda Platformu - İstanbul Üniversitesi - Necmettin Erbakan Üniversitesi - SMIIC.
- İslam ve Ekonomi Sempozyumu 8: Göç ve Ekonomi* (26 Aralık 2015, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.
- 2016** *Uluslararası Helal Ürün Ekonomisi Sempozyumu* (06-07 Mart 2016, Sakarya), Sakarya Üniversitesi - Islamic International Foundation for Economics & Finance.
- II. İslam Hukuku Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu* (29-30 Ekim 2016), İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- İslam ve Ekonomi Sempozyumu 9: İslam Ekonomisini Yeniden Düşünmek* (02-04 Aralık 2016, İstanbul), Sabahaddin Zaim Üniversitesi.
- Tarihte ve Günümüzde Zekât Uygulamaları* (03-04 Aralık 2016), İSAV.
- Uluslararası Osmanlı ve Hindistan'da Fikhî Miras Çalıştayı* (27-28 Şubat 2016), İSAR.
- Osmanlı'da İlm-i Fıkıh: Âlimler, Eserler ve Meseleler* (24-25 Aralık 2016, İstanbul), İSAR.

Fıkıh Sempozyumları

Mehmet BOYNUKALIN

Özet

Cumhuriyet döneminde fıkıhla ilgili ilmî toplantılar (konferans, sempozyum vb.) özellikle 1980 sonrasında İslam hakkında bilgilenme çabalarının ve bu yöndeki toplumsal arayışın yoğunlaştığı dönemlere rastlar. Cumhuriyet döneminde genelde temel İslam ilimleri, özelde fıkıh eğitimi ve araştırmalarının geçirdiği zorlu süreç göz önünde bulundurulduğunda fıkıh sempozyumlarının son kırk yılda yoğunlaşması tabii görülmelidir. Bu makale tamamen veya ağırlıklı olarak fıkıh alanıyla ilgili sempozyumlarla sınırlanmıştır. Üç ana bölüm halinde ele alınan bu ilmî toplantıların fıkıh usulü ile ilgili olanlarında metodoloji, anlama ve yorumlama sorunu, sosyal değişimler karşısında fıkıhın durumu, hermenötik, tarihselcilik, sünnetin dindeki yeri gibi konular önce çıkarken, fūrū ile ilgili sempozyumlarda en çok işlenen konular iktisat ve aile hukukuyla ilgilidir; fıkıh tarihiyle ilgili toplantılar ise daha çok önde gelen fıkıh alimleriyle ilgilidir ve genelde İslam tarihinde, özelde ise Osmanlı döneminde öne çıkan fıkıh alimlerinin görüşleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, sempozyum, toplantı, konferans.

Fiqh Symposiums

Mehmet BOYNUKALIN

Abstract

Scientific meetings (conferences, symposiums, etc.) about fiqh during the Republican period especially came after periods of intense efforts to learn about Islam and to conduct the social search in this field in the aftermath of 1980. Considering the basic Islamic sciences in general, particularly the difficult process of fiqh education and research in the Republican period, it is natural that the fiqh symposiums have concentrated in the last forty years. This article is limited to symposia that are entirely or predominantly in the field of fiqh. These scientific meetings were discussed in three main sections. In the meetings related to method of the fiqh, the issue of methodology, comprehension and interpretation, the status of fiqh against social changes, hermeneutics, historicalism, the position of sunnah in Islam come to the forefront. Symposiums related to the fiqh doctrine (Fūrū) constitute the second section. Most of the topics in these symposiums are related to economics and family law. In the third section, there are meetings about the history of fiqh. The meetings related to the history of fiqh are mostly concerned with fiqh scholarship. The views of prominent fiqh scholars in Islamic history, especially in the Ottoman period, have been examined in these meetings.

Keywords: Fiqh, Symposium, Meeting, Conference.

